Regionaal uitvoeringsplan

‘Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen’

Regio Nijmegen

2021-2024

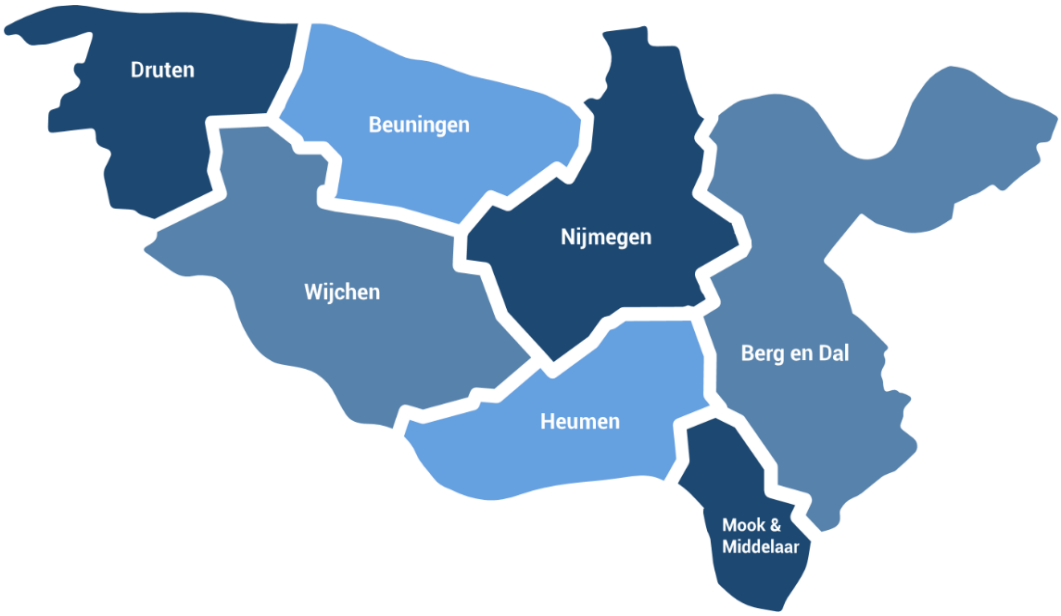

Voorwoord

Dit uitvoeringsplan ‘Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen 2021-2024’ is in opdracht van de wethouders Onderwijs van de arbeidsmarktregio Nijmegen opgesteld. Het plan is een uitwerking van het ‘Regionaal programma Laaggeletterdheid en Volwasseneneducatie 2018-2022’.

Tot de arbeidsmarktregio behoren de gemeenten:
Berg en Dal
Beuningen
Druten
Heumen
Mook en Middelaar
Nijmegen*
Wijchen

*De gemeente Nijmegen is als contactgemeente verantwoordelijk voor de regionale aanpak en inzet van het budget Volwasseneneducatie dat gemeenten jaarlijks ontvangen in het kader van de Wet Educatie- en Beroepsonderwijs (WEB). Over de aanpak en inzet vindt nauw overleg en afstemming plaats tussen gemeenten.

Het regionale uitvoeringsplan bestrijkt de periode 2021-2024 en gaat over het voorkomen van laaggeletterdheid en het verbeteren van basisvaardigheden van onze inwoners in de regio Nijmegen. Directe aanleiding voor dit plan zijn afspraken die voor de lange termijn zijn gemaakt tussen gemeenten en het rijk over een integrale (vervolg)aanpak van laaggeletterdheid in de regio’s.

Na instemming van het portefeuillehoudersoverleg (PFO) Onderwijs stelt het college van Nijmegen, als contactgemeente, het uitvoeringsplan vast. De colleges van de andere gemeenten ontvangen deze stukken ter informatie. Daarna liggen de spelregels voor uitwerking vast en worden regionale jaarplannen uitgewerkt.

Van dit plan is met hulp van onze taalambassadeurs een samenvatting gemaakt in eenvoudige taal.

Leeswijzer

We starten in dit regionaal uitvoeringsplan met een beschrijving van onze doelen en plannen voor de komende jaren. Vervolgens geven we in hoofdstuk 2 inzicht in de aard en omvang van laaggeletterdheid in onze regio. In hoofdstuk 3 benoemen we relevante landelijke en regionale ontwikkelingen, omdat onze doelen bereikt moeten worden binnen een bepaalde context. Hoofdstuk 4 gaat over het resultaat van ons regionaal programma tot nu toe. We beginnen immers niet op nul. In hoofdstuk 5 staat wat we in de jaren 2021-2024 gaan doen en dat kwaliteit en monitoring belangrijke randvoorwaarden van onze aanpak vormen. Tot slot gaan we in op de financiering van onze acties.

In de bijlagen zijn een begrippenoverzicht opgenomen en een uitleg van taalniveaus en soorten onderwijs. Ook zijn de resultaten van de taalcoördinator en het bereik van educatietrajecten toegevoegd.

Samenvatting

In 2018 hebben de gemeenten in het Rijk van Nijmegen het ‘Regionaal programma Laaggeletterdheid en Volwasseneneducatie 2018-2022’ geschreven. In dit programma staat aan welke doelen wij werken om basisvaardigheden van inwoners te verbeteren. Basisvaardigheden zijn lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer. Dit heb je nodig om goed mee te kunnen doen op het werk of in de wijk. Heeft iemand moeite met lezen of schrijven, dan noemen we dit laaggeletterd.

Waarom schrijven we dit plan?
Gemeenten krijgen vanaf 2020 extra geld om inwoners te ondersteunen die moeite hebben met lezen, schrijven of omgaan met de computer. Dat geld krijgen we niet zomaar, hiervoor moeten we een uitvoeringsplan maken. In het uitvoeringsplan staat wat we doen om de doelen uit het regionale programma te bereiken. Ook besteden we extra aandacht aan het vinden van zoveel mogelijk mensen die laaggeletterd zijn. En we meten de kwaliteit van het onderwijs.

Wat willen we bereiken?
Wij vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Iedereen moet een kans krijgen om goed te leren lezen, schrijven of met de computer om te gaan. Mensen die hier moeite mee hebben schamen zich vaak. Ze hebben andere kwaliteiten ontwikkeld en hierdoor valt het nauwelijks op dat iemand hier moeite mee heeft. Het is daarom ontzettend moeilijk om mensen die laaggeletterd zijn te vinden. Om beter mee te kunnen doen, is het belangrijk om voldoende basisvaardigheden te hebben. We zorgen dat er opleidingen en cursussen voor volwassenen zijn om dit te leren. Dit noemen we volwasseneneducatie.

Hoe gaan we dit doen?

We werken aan vier doelen:

1. **Zo veel mogelijk mensen weten wat laaggeletterdheid is**
   We maken mensen en organisaties ervan bewust wat het betekent als je niet goed kunt lezen of schrijven. Wat eraan te doen is en wat het mensen oplevert als ze beter leren lezen en schrijven. We werken hiervoor met veel organisaties samen, zoals het ROC, het Werkbedrijf en de bibliotheek.

2. **Meer mensen verbeteren hun basisvaardigheden**
   Het is belangrijk om eerst in contact te komen met mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. We trainen organisaties om hier op te letten. Ook krijgen zij training om mensen te stimuleren onderwijs te volgen. We hebben extra aandacht voor ouders van jonge kinderen.

3. **Er is goed onderwijs voor volwassenen**
   Er zijn verschillende soorten cursussen om beter te leren lezen en schrijven. Bijvoorbeeld een computercursus bij de bibliotheek of een opleiding bij het ROC waar je een diploma voor krijgt. We zorgen dat er voor iedereen goed onderwijs is.

4. **We meten wat goed werkt**
   We maken afspraken met scholen en instellingen over de kwaliteit van het onderwijs. We willen weten hoeveel mensen onderwijs volgen. We meten ook of iemand na een opleiding beter mee kan doen.

Deze vier doelen werken we ieder jaar uit in een jaarplan. In het jaarplan beschrijven we de acties die we dat jaar gaan ondernemen.

Inhoudsopgave

Voorwoord **1**

Samenvatting **2**

Inhoudsopgave **3**

Inleiding **4**

1. Inzicht: feiten en cijfers **5**
1.1. Schets van problemen bij laaggeletterden 5
1.2. Aantallen en doelgroepen laaggeletterden in de regio Nijmegen 5

2. Landelijke en regionale ontwikkelingen **7**
2.1. Landelijke ontwikkelingen 7
2.2. Gemeentelijke ontwikkelingen 7
2.3. Regionale ontwikkelingen Volwasseneneducatie 8

3. Resultaat regionaal programma Laaggeletterdheid **9**
3.1. Bondgenootschap 9
3.2. Matching vraag en aanbod 9
3.3. Uitvoering van de WEB-trajecten door het ROC 10
3.4. Monitoring 10

4. Bereiken van de doelen en leren van resultaten **11**
4.1. Actielijnen 11
4.2. Actiepuntenoverzicht 13
4.3. Kosten en dekking 14

5. Bijlagen **15**
Bijlage 1. Toelichting op de gebruikte begrippen 15
Bijlage 2. Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) 16
Bijlage 3. Landelijke afspraken aanpak Laaggeletterdheid 17
Bijlage 4. Resultaten infrastructuur vinden, verbinden en doorverwijzen 20
Bijlage 5. Bereik van educatietrajecten 22

Inleiding

In de regio Nijmegen werken we als gemeenten al geruime tijd aan het voorkomen en verhelpen van laaggeletterdheid bij onze inwoners. Dat doen we samen met diverse partners, zoals welzijnsorganisaties, taalaanbieders, bibliotheken, scholen en bedrijven.

In ons regionaal programma staan onze doelen:

1. Het bewustzijn rondom laaggeletterdheid vergroten om zo veel mogelijk mensen te kunnen vinden.
2. Zorgen voor genoeg en goed aanbod in de regio om basisvaardigheden op te doen.
3. Mensen zo snel mogelijk helpen met het vinden van aanbod dat bij ze past.
4. Meten of we onze doelen bereiken en of de kwaliteit van het aanbod goed is.

Om onze doelen te kunnen realiseren, ontvangen we rijksgeld in het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Dit zetten we in voor inkoop van educatietrajecten bij ROC Nijmegen.

Tot onze doelgroep behoren:

- inwoners van de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen van 18 jaar of ouder;
- met maximaal een opleidingsniveau vergelijkbaar met het ingangsniveau van het beroepsonderwijs;
- niet vallend onder de Wet Inburgering.

Op het moment dat er keuzes gemaakt moeten worden vanwege beperkt budget, leggen we in het Rijk van Nijmegen prioriteit bij de volgende doelgroepen:

- Werkzoekenden met een bijstandsuitkering of met werkloosheid bedreigden.
- Inwoners met een bijstandsuitkering, waarin het traject zich richt op maatschappelijke participatie.
- Niet-werkende ouders/opvoeders van kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar.

Met het rijk hebben we aanvullende afspraken gemaakt om onze doelen te bereiken. We gaan meer mensen beter helpen met basisvaardigheden die ze moeilijk vinden. Daarbij hebben we afgesproken dat we in een uitvoeringsplan vermelden hoe we dat gaan doen. Deze nota is het uitvoeringsplan.

In de bijbehorende jaarplannen maken we duidelijk wat ‘meer’ en ‘beter’ in dat jaar precies is.

- Na vaststelling van dit uitvoeringsplan, stellen we een jaarplan 2021 op.
- Aan het einde van ieder jaar maken we een verantwoording, waarin staat wat we hebben bereikt en wat er beter kan (en hoe). De verbeterpunten komen in het jaarplan van het jaar erna.

1. Inzicht: feiten en cijfers

In Nederland hebben ongeveer 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder grote moeite met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Om mee te kunnen doen in onze samenleving heb je deze basisvaardigheden wel nodig. Mensen met weinig basisvaardigheden vinden moeilijker betaald werk, ze krijgen vaker geldproblemen en zij hebben vaker last van hun gezondheid.

Voor een goede aanpak is het belangrijk een zo volledig mogelijk beeld te hebben van de aard en omvang van de problematiek. Hieronder een schets van problemen, die gebaseerd is op landelijke en regionale cijfers.

1.1.Schets van problemen bij laaggeletterden

Lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer zijn basisvaardigheden die nodig zijn om mee te doen op het werk of in de wijk. Er zijn vier niveaus: 1F, 2F, 3F en 4F (zie bijlage 2 voor tabel met toelichting). De F staat voor ‘fundamentele niveaus’. Iedereen die onder 2F scoort op Nederlandse taal en/of rekenen wordt laaggeletterd genoemd. Vanaf niveau 2F spreekt het Ministerie van OCW van ‘geletterd’. Dit niveau komt overeen met het eindniveau van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo-t) of mbo-3. Veel mensen zijn lager opgeleid dan vmbo-t of mbo-3. Zij hebben vaak moeite met lezen, schrijven, rekenen of omgaan met de computer. Maar ook mensen die bijvoorbeeld wel een vmbo-opleiding hebben, kunnen laaggeletterd worden als ze hun taalniveau niet onderhouden.

Mensen met voldoende basisvaardigheden hebben meer kansen in het leven. Als voorbeeld:

- Zij hebben meer kans op werk en op een hoger inkomen.
- Zij weten beter wat belangrijk is om gezond te blijven en hoeven daarom minder vaak naar de dokter.
- Ze begrijpen wat er op een factuur staat en betalen op tijd. Zo is er minder kans op schulden.
- Ze kunnen hun kind beter helpen met lezen, rekenen en huiswerk. Dit is goed voor het opvoed- en opgroeiklimaat en voorkomt problemen op latere leeftijd.

Naast persoonlijke gevolgen zijn er ook financiële consequenties voor de maatschappij. Uit onderzoek van PricewaterhouseCoopers in 2018 blijkt dat laaggeletterdheid de Nederlandse samenleving ongeveer 1 miljard euro per jaar kost. Hogere gezondheidskosten, uitgaven voor uitkeringen, lagere productiviteit van werkende laaggeletterden en gemiste belastinginkomsten zijn de grootste kostenposten.

1.2.Aantallen en doelgroepen laaggeletterden in de regio Nijmegen

De regio Rijk van Nijmegen bestaat uit zeven gemeentes, verdeeld over twee provincies. Het inwoneraantal van de regio bedraagt globaal 320.000 en het percentage laaggeletterdheid ligt naar schatting op 8%. In vergelijking met het landelijke cijfer van 12%, scoren we flink onder het landelijk gemiddelde.

Verdeling laaggeletterdheid in doelgroepen

Het onderzoek op de website www.geletterdheidinzicht.nl maakt per gemeente ook een verdeling van de laaggeletterden in doelgroepen. De verdeling is gemaakt op basis van leeftijd, leefsituatie, werk en land van herkomst.

Het doel van het onderzoek is om een beeld te schetsen van de aard en omvang van laaggeletterden per gemeente. Omdat het om een verdeling op basis van kenmerken gaat, zijn deze gegevens niet bruikbaar als sturingsinstrument; hiervoor gaan we een regionale monitor inrichten.

De verdeling van de mensen met laaggeletterdheid in doelgroepen is voor de regio als volgt:

Gemeente	Aantal inwoners	% van de bevolking 16-65 jaar dat Laaggeletterd is	Schatting aantal mensen per doelgroep door onderzoekers ROA:						
			Doelgroep A	Doelgroep B	Doelgroep C	Doelgroep D	Doelgroep E	Doelgroep F	Doelgroep G
Berg en Dal	34.798	6%	21%	15%	9%	11%	12%	14%	18%
Beuningen	25.882	10%	23%	15%	10%	9%	12%	16%	15%
Druten	18.797	10%	22%	13%	10%	10%	12%	17%	16%
Heumen	16.486	6%	25%	13%	9%	10%	13%	16%	14%
Mook en Middelaar	7.806	6%	24%	14%	9%	10%	12%	17%	14%
Nijmegen	176.731	10%	9%	7%	7%	11%	17%	30%	19%
Wijchen	40.951	5%	22%	14%	11%	9%	12%	17%	15%
Regio Nijmegen	321.451	8%	15%	10%	8%	10%	11%	24%	16%
Nederland	17,4 miljoen	12%	14%	10%	8%	9%	15%	31%	17%

Tabel 1: verdeling laaggeletterdheid per doelgroep over gemeentes in percentages.

De onderscheiden doelgroepen zijn:

Doelgroep A Nederlandse werkenden 50+ met gezin
Doelgroep B Nederlandse niet-actieven 50+ met gezin
Doelgroep C Nederlandse werkenden 30-50 jaar, divers qua gezin
Doelgroep D Nederlandse alleenstaanden 50+, zowel werkend als niet-werkend, divers qua gezin
Doelgroep E Jongeren 30-, zowel werkend als niet-werkend, zowel met Nederlandse achtergrond als met migrantenachtergrond, en zonder partner of kinderen
Doelgroep F Migranten 30+ met partner en/of kinderen, zowel werkend als niet-werkend, met gezin
Doelgroep G Diversen (tweede generatie e.d.)

Verschillen per gemeente

In de tabel is zichtbaar dat de groep jongeren sterker aanwezig is in de gemeente Nijmegen en dat de oudere doelgroep juist wat meer vertegenwoordigd is in de regiogemeenten.

Vanwege de verschillen per gemeente leggen gemeenten ook eigen accenten.

De website www.geletterdheidinzicht.nl geeft ook aan hoeveel procent van de doelgroepen mild of zeer laaggeletterd is. Ongeveer 90% van de mensen met onvoldoende basisvaardigheden zijn mild laaggeletterd. Mensen die mild laaggeletterd zijn hebben meer kans om beter te worden in hun basisvaardigheden. Voor mensen die zeer laaggeletterd zijn is dit moeilijker, bijvoorbeeld omdat ze moeilijk kunnen leren.

2. Landelijke en regionale ontwikkelingen

Hieronder beschrijven we landelijke, lokale en regionale ontwikkelingen die van invloed zijn op onze aanpak van laaggeletterdheid en het bevorderen van basisvaardigheden bij onze inwoners.

2.1.Landelijke ontwikkelingen

Nieuwe wet inburgering

De nieuwe wet inburgering start per 1 januari 2022. Dit is een ontwikkeling die van belang is voor volwasseneneducatie en aanpak laaggeletterdheid. Het taalniveau waar mensen in de inburgering toe worden opgeleid is nu nog A2, maar wordt na inwerkingtreding van de wet B1. Dit staat gelijk aan 2F. Dit zou betekenen dat mensen die klaar zijn met de nieuwe inburgering niet meer hoeven door te stromen naar educatie om het gewenste niveau van B1 oftwel 2F te halen. Ook is het mogelijk dat mensen die hun inburgering hebben afgerond, gebruik kunnen maken van onderhoudstrajecten die binnen educatie vallen. Naar aanleiding van de nieuwe wet willen ROC, bibliotheek en welzijnspartners de non-formele taalinfrastructuur gebruiken voor inburgering, zodat de inburgeraar de weg al weet naar bijvoorbeeld zijn plaatselijke taalcafé. Door de samenhang is het van groot belang dat beide beleidsterreinen goed op elkaar zijn afgestemd. Het is belangrijk dat laaggeletterdheid en educatie een plek krijgen in het plan rond de invoering van de nieuwe wet.

Veranderde arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt verandert. Het gemiddelde opleidingsniveau gaat omhoog. Een leven lang ontwikkelen wordt steeds belangrijker en voor bijna elk beroep zijn digitale vaardigheden vereist. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat de groep laaggeletterden steeds kwetsbaarder wordt op de arbeidsmarkt, omdat ze de nieuwe ontwikkelingen niet bij kunnen houden.

Mensen die laaggeletterd zijn werken vaak in laagbetaalde en laaggeschoolde beroepen. Zij werken vaker in beroepen waarvan de arbeidsplaatsen teruglopen en de vervangingsgraad hoog is. Dit maakt dat mensen gemakkelijker ontslagen kunnen worden en minder makkelijk een nieuwe baan vinden.

2.2.Gemeentelijke ontwikkelingen

Integratie Sociaal Domein

Met het rijk hebben gemeenten de afspraak gemaakt dat zij de aanpak van laaggeletterdheid en volwasseneneducatie inbedden in het sociaal domein. Logisch, omdat laaggeletterdheid vaak leidt tot andere problemen die aan het licht komen binnen het sociaal domein (Wmo, Participatiewet, Jeugdhulp) en daar ook opgelost kunnen worden. Willen we onze aanpak versterken, dan is het noodzakelijk dat we samenwerken met de verschillende maatschappelijke partners binnen het sociaal domein. Zeker ook omdat dit domein een belangrijke vindplaats van laaggeletterden is.

Digitalisering en zelfredzaamheid

Gemeenten willen dat mensen zelfredzaam zijn, dat zij voor zichzelf kunnen zorgen en mee kunnen doen in de samenleving. Maar als je moeite heb met basisvaardigheden kan het lastig zijn om bijvoorbeeld je administratie bij te houden. Voor laaggeletterden geldt dat zij vaak een smal vangnet hebben om hen hierbij te helpen. Als dit vangnet wegvalt, bijvoorbeeld bij overlijden partner of een scheiding, dan hebben veel laaggeletterden een probleem met zelfredzaamheid.

Daarbij komt dat de samenleving steeds digitaler wordt. Gemeenten digitaliseren hun dienstverlening en ook huisartspraktijken en ziekenhuizen verwachten dat mensen digitaal vaardig zijn. Zo krijgt het maken van online afspraken bijvoorbeeld steeds meer de voorkeur. Dit kan een grote groep mensen buitenspel zetten. En dat willen

we voorkomen door bij de aanpak van laaggeletterdheid onze focus nog meer te richten op het verkrijgen van digitale vaardigheden. Het kan een eerste stap zijn naar taalscholing, maar ook een belangrijk doel op zich.

2.3.Regionale ontwikkelingen Volwasseneneducatie

Afloop aanbesteding WEB-middelen

Het huidige contract voor uitvoering van de educatietrajecten bij het ROC loopt in 2021 af. Dit betekent dat we nieuwe afspraken gaan maken over de inzet van de WEB-middelen voor educatietrajecten. Dit uitvoeringsplan moet richting geven aan de invulling van die nieuwe afspraken. We verkennen de mogelijkheden om dit proces samen met Inburgering te doen.

Gelderse aanpak laaggeletterdheid

De provincie Gelderland heeft de afgelopen jaren met het Gelders 'Plan van aanpak Bibliotheken en Laaggeletterdheid (2018-2020)' geïnvesteerd in het vinden en ondersteunen van laaggeletterden. Daarbij lag de nadruk op de doelgroep met Nederlands als moedertaal (NT1). Voor de ontwikkeling van een nieuw plan voor de periode 2021-2024 wil de provincie meer aansluiten bij de aanpak van de gemeenten, met de provinciale publiekscampagnes 'Daar heb je recht op', ondersteuning op maat en het gebruik van het provinciale netwerk met werkgevers. We zijn in gesprek met de provincie over hoe de ondersteuning er concreet uit zou kunnen zien.

Stichting Lezen en Schrijven

Stichting Lezen en Schrijven is een landelijke organisatie met expertise op het gebied van laaggeletterdheid. De afgelopen jaren ondersteunden zij de regio met training, voorlichting en advies. Met de nieuwe landelijke afspraken verandert hun rol van aanjager naar ondersteuner en adviseur. Daar maken we in de regio graag gebruik van. Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2021 maken we afspraken met de Stichting Lezen en Schrijven over de manier waarop zij ondersteuning geven in de uitvoering van ons uitvoeringsplan.

3. Resultaat regionaal programma Laaggeletterdheid

Met ons regionaal programma 'Laaggeletterdheid en volwasseneneducatie 2018-2022' hebben we gekozen voor een brede aanpak, gericht op het vergroten van de taal- en digitale vaardigheid van onze inwoners in de regio Nijmegen. We leggen verbanden met andere thema's, zoals bijvoorbeeld jeugd, onderwijs, bibliotheek, gezondheid en arbeidsmarkt.

Ons ultieme doel is dat mensen beter mee kunnen doen. Ons middel is educatie.

Bij de uitvoering van de regionale aanpak hebben we ons voornamelijk gericht op onderstaande punten. Ook in de komende tijd blijven we deze aanpak voortzetten:

1. Bewustwording en acceptatie, onder meer door het faciliteren van het bondgenootschap.
2. Laaggeletterden vinden en doorgeleiden naar passend aanbod, door middel van het ontwikkelen van een goed proces van matching rondom vraag en aanbod voor educatie.
3. Zorgen voor een passend aanbod door de uitvoering van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) via de regionale inzet van volwasseneneducatie.
4. Monitoren van resultaten en werken aan kwaliteit.

3.1. Bondgenootschap

Het bondgenootschap laaggeletterdheid regio Nijmegen is een netwerkorganisatie, waar zich nog elk jaar nieuwe organisaties bij aansluiten. Dit zijn bedrijven en instanties zoals Werkbedrijf, ROC, UWV, de bibliotheken, gemeenten en verschillende zorg- en welzijnsinstellingen en bedrijven zoals de DAR en de Rabobank. De bondgenoten werken samen aan de aanpak van laaggeletterdheid. De netwerkbijeenkomsten worden goed bezocht en positief gewaardeerd.

Onder de bondgenoten is behoefte aan coördinatie, bijvoorbeeld voor het organiseren van bijeenkomsten en het zicht houden op de voortgang van de opdrachten. In het verleden werd voor het faciliteren en financieren van het bondgenootschap vooral gekeken naar Stichting Lezen en Schrijven en de gemeenten. Dit is geen vanzelfsprekendheid. Daarom gaan we in 2021 samen met onze partners het organisatiemodel van het bondgenootschap verder ontwikkelen.

3.2. Matching vraag en aanbod

Laaggeletterden vinden en begeleiden is één van de grootste uitdagingen in het veld van laaggeletterdheid. Om allerlei redenen weten (autochtone) laaggeletterden goed verborgen te houden dat er een probleem speelt op het gebied van taal of andere basisvaardigheden. Daarom vinden we het belangrijk dat we laaggeletterden goed weten te vinden en snel doorgeleiden naar passend aanbod.

We hebben voor de periode 2019 en 2020 een regionale taalcoördinator ingezet die een infrastructuur heeft opgezet voor het vinden, verbinden en doorverwijzen van laaggeletterden. In bijlage 4 staat een uitgebreide weergave van de resultaten die we realiseerden, mede door de inzet van de regionale taalcoördinator en in nauwe samenwerking met diverse partners. Het gaat dan onder meer om het werven van nieuwe leden voor het bondgenootschap, uitzetten van wervingscampagnes, initiëren van nieuw aanbod in de regio en voorlichting geven aan diverse organisaties en bedrijven. Om deze infrastructuur te borgen, heeft de taalcoördinator samen met het ROC en de bibliotheek een 'Team basisvaardigheden' opgezet, dat in januari 2021 als pilot in Nijmegen start en doorgevoerd zal worden in de regio.

3.3. Uitvoering van de WEB-trajecten door het ROC

In het kader van de WEB heeft de gemeente Nijmegen namens de regio voor de jaren 2018 tot en met 2021 bij ROC Nijmegen de opleidingen volwasseneneducatie ingekocht en hiervoor een raamovereenkomst afgesloten.
Uit de voortgangsrapportages 2020 van het ROC blijkt dat de trajecten goed op de rit staan: bezetting, presentatie, resultaten en cursisttevredenheid zijn op orde. Met het aanbod bereikt het ROC ruim 400 cursisten NT-1 en NT-2, dit zijn er elk jaar meer. Zie bijlage 5 voor een uitgebreide rapportage.

Omdat de inzet en uitvoering van de educatietrajecten in de regio volgens afspraak is verlopen, maken we gebruik van de mogelijkheid om de raamovereenkomst met het ROC te verlengen voor het jaar 2021. Dit is overigens ook het laatste jaar. We zijn gestart met de procedure om te komen tot nieuwe afspraken per 1 januari 2022.

3.4. Monitoring

Om de effecten van onze taaltrajecten te kunnen meten, zijn we dit jaar bij het ROC gestart met de 'monitor sociale inclusie'. Met deze monitor kan de impact van de leertrajecten voor volwassenen in kaart worden gebracht op de verschillende levensdomeinen (waaronder arbeid, participatie, zorg, financiën). Zo krijgen we als regio directe handvatten om vraag en aanbod beter op elkaar aan te laten sluiten. We werken hierin samen met andere gemeentes, zodat we kennis en ervaring met elkaar kunnen delen. We willen in 2021 ook andere aanbieders dan het ROC betrekken bij de monitoring van de resultaten op het gebied van sociale inclusie.

Impactmeting

In 2020 is door Prof. Dr. Maurice de Greef in onze regio een impactmeting uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in de effecten van educatietrajecten.

Leercontext →	Trajecten RvN 2020	Landelijk onderzoek 2012
Aantal deelnemers met toename sociale inclusie per variabele van sociale inclusie in %		
Sociale inclusie		
Nationale taalvaardigheden	67.7	58.2
Digitale vaardigheden	61.3	51.4
Assertiviteit	45.2	54.2
Ontmoeten & ondernemen	58.1	48.8
Natuur- en sportactiviteiten	38.7	49.3
Arbeidsmarktpositie		
Betaalde baan	29.0	19.5
Vrijwilligerswerk	12.9	21.4
Stage	16.1	7.3
Op zoek naar baan	32.3	19.8
Betaalde baan met begeleiding	29.0	14.3

Dankzij deelname aan een traject volwasseneneducatie in 2020 krijgt een groot aantal deelnemers een betere plek in de samenleving. Uit de meting wordt onder meer duidelijk dat:

- circa 68% van de deelnemers een betere taalbeheersing krijgt;
- circa 40% tot 60% van de deelnemers een betere plek in de samenleving krijgt;
- circa 20% tot 30% van de deelnemers een betere arbeidsmarktpositie krijgt.

Tabel 2: percentage deelnemers met betrekking tot mate van toename van sociale inclusie in de regio in 2020

In vergelijking met een landelijke benchmark hebben de leertrajecten voor volwassenen in onze regio een hogere impact op taalbeheersing, op een plek in de samenleving en op de arbeidsmarkt. De lagere score voor deelname aan natuur- en sportactiviteiten en het gaan doen van vrijwilligerswerk heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken met de beperkingen als gevolg van de COVID-19 maatregelen. Hierdoor kon men veel minder deelnemen aan activiteiten of vrijwilligerswerk. Door deelname aan volwasseneneducatie leren inwoners hoe ze ook op andere levensdomeinen een betere plek in de samenleving krijgen.

Uit de impactmeting blijkt dat onze investering in een duurzame infrastructuur voor volwasseneneducatie haar vruchten afwerpt.

4. Bereiken van de doelen en leren van resultaten

4.1.Actielijnen

In dit uitvoeringsplan maken we een praktische slag van regionaal plan naar uitvoering. In de jaarplannen wordt dit vervolgens elk jaar verder geconcretiseerd.

Laaggeletterdheid, of het ontbreken van basisvaardigheden op taal, rekenen en digitale vaardigheden, zorgt voor grote problemen voor de betreffende persoon en de maatschappij. Het is belangrijk zoveel mogelijk mensen scholing aan te bieden om die vaardigheden alsnog te leren. We streven naar een stijging van deelnemers van 5% per jaar.

We willen dit doen volgens vier actielijnen:

1. Bewustwording en acceptatie
2. Laaggeletterden vinden en doorgeleiden naar passend aanbod
3. Zorgen voor een passend aanbod
4. Monitoring en kwaliteit.

4.1.1. Bewustwording en acceptatie

Laaggeletterdheid heeft een grote negatieve invloed op de gezondheid, de kansen op de arbeidsmarkt, het inkomen en de sociale participatie van laaggeletterden. Toch zijn veel inwoners en organisaties zich niet bewust van (de omvang van) de problematiek van laaggeletterdheid. Eén van de redenen hiervoor is dat laaggeletterden zich schamen en hun laaggeletterdheid verbergen. Door laaggeletterdheid meer onder de aandacht te brengen, wordt het een herkenbaarder en bespreekbaarder probleem. Schaamtegevoelens van laaggeletterden kunnen doorbroken worden. Samen met de bondgenoten willen de regiogemeenten laaggeletterdheid bespreekbaar maken en taboes doorbreken.

Hiertoe organiseert elke gemeente in de regio tenminste één activiteit in de week van Lezen en Schrijven en probeert daar ook de regionale en lokale pers voor te interesseren. Ook besteedt iedere gemeente meerdere keren per jaar aandacht aan laaggeletterdheid in sociale media en huis-aan-huis publicaties, bijvoorbeeld via de provinciale campagne ‘Daar heb je recht op’. Daarnaast vraagt iedere gemeente aandacht voor laaggeletterdheid bij haar ketenpartners in het Sociaal Domein en bij de werkgevers/het bedrijfsleven in haar gemeente. Dit doen we ook door het Bondgenootschap Laaggeletterdheid te faciliteren, waardoor er een aantrekkelijk platform ontstaat, waar kennis en ervaring met het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid wordt gedeeld. Bondgenoten committeren zich aan het halen én brengen van informatie, waaronder kennis, ervaringen en goede voorbeelden. Ook verbinden zij zich aan interne aandacht voor én aanpak van laaggeletterdheid.

Door dit alles bouwen we een zo breed mogelijk netwerk op, waarmee we het gesprek over laaggeletterdheid aangaan en taboes proberen te doorbreken. De bewustwording en het bespreekbaar maken leveren een positieve bijdrage aan het herkennen van laaggeletterdheid door het sociaal netwerk van laaggeletterden en de professionals waarmee zij in aanraking komen. Dit kan leiden tot hulp, ondersteuning en/of toeleiding naar een educatietraject.

4.1.2. Laaggeletterden vinden en doorgeleiden naar passend aanbod

Bewustwording en bespreekbaar maken van de problematiek op zich is niet voldoende. We willen ervoor zorgen dat de mensen ook werkelijk educatie gaan volgen. We willen daarom een infrastructuur opbouwen die zorgt voor een sluitend netwerk, zodat laaggeletterden worden gezien en doorgeleid naar educatie. Professionals van organisaties die al in contact staan met inwoners (zoals UWV, consultatiebureaus, kinderopvang, onderwijs,

wijkteams en de schuldhulpverlening) zijn een onmisbare schakel in de toeleiding van laaggeletterde inwoners naar een passend aanbod. Het is daarom van belang dat professionals in staat zijn om laaggeletterdheid te herkennen en bespreekbaar te maken. Vervolgens kan de laaggeletterde ondersteund en gemotiveerd worden om gebruik te maken van een passend educatie-aanbod. Omdat professionals van relevante organisaties de onmisbare schakel vormen voor het bereiken van de doelgroep, is het belangrijk dat zij toegang hebben tot een training in het signaleren, doorgeleiden en bespreekbaar maken. We vragen de Stichting Lezen en Schrijven hierin te voorzien.

In specifieke gevallen zal de Taalmeter worden ingezet om laaggeletterdheid te signaleren. In 2021 voeren het ROC en het Werkbedrijf samen de pilot Basisvaardigheden uit. Het Werkbedrijf meldt kandidaten zonder startkwalificatie aan voor een workshop Basisvaardigheden. Onderdeel van deze workshop is de afname van de Taalmeter en een meter voor digitale vaardigheden. Als de uitslag daar aanleiding toe geeft, wordt de kandidaat 'warm' overgedragen naar het ROC. We gaan onderzoeken of de Taalmeter op meerdere plaatsen kan worden ingezet, bijvoorbeeld bij het UWV.

In Nijmegen start in januari 2021 het Team Basisvaardigheden. Dit team bestaat in ieder geval uit het ROC Nijmegen en de Bibliotheek Gelderland-Zuid en heeft als taak:

- het intake- en matchingsproces in de regio verder vormgeven en uitvoeren;
- een overzicht bijhouden van het educatieaanbod in de gehele regio;
- het monitoren van de trajecten, de volledigheid van het aanbod, de afstemming formeel en non-formeel, het bereik en het functioneren van de doorverwijzing;
- vrijwilligers en professionals helpen om laaggeletterdheid te signaleren;
- vrijwilligers helpen om kwalitatief aanbod te verzorgen.

De Stichting Lezen en Schrijven gaat dit team ondersteunen bij de uitvoering van zijn taken. Na deze start willen we dit uitrollen naar de regiogemeenten en aanvullen met andere regionale partijen. Daarbij sluiten we aan bij de mogelijkheden en wensen van de individuele gemeenten. Daarnaast komt in elke gemeente een laagdrempelige voorziening waar mensen terecht kunnen met vragen over basisvaardigheden of educatie. Naargelang de wens van de gemeente, betekent dit maatwerk.

Bij het vinden en doorgeleiden van laaggeletterden willen we een focus aanbrengen bij ouders van jonge kinderen. Door ouders educatie te bieden, willen we de vicieuze cirkel doorbreken van taalarme ouders wiens kinderen taalachterstand oplopen. Hiervoor gaan we (toeleidings-)activiteiten organiseren bij de vindplaats (kinderopvang of onderwijs). Nijmegen start met een pilot waarbij ouders les in taal en digitale vaardigheden krijgen op de school van hun kinderen. Deze pilot kan bij positieve resultaten en lokale vraag worden uitgerold naar regiogemeenten.

4.1.3. Zorgen voor een passend aanbod

Wanneer er een goed netwerk is van signaleren en doorgeleiden moet er ook een goed aanbod zijn van educatie. De WEB-middelen worden nu volledig ingezet voor een goed aanbod formele educatie. Voor sommige mensen is formele educatie een te hoge drempel. Daarom is er bij de regiogemeenten en bij diverse organisaties ook een aanbod non-formele educatie. Samenwerking en afstemming tussen de verschillende aanbieders is cruciaal voor het realiseren van een breed en dekkend aanbod dat aansluit op de behoeften van de doelgroep. We willen daarom een goed beeld krijgen van het totale aanbod en dit gebruiken om goede afspraken te maken over de inzet van de WEB-middelen 2022-2024. Met de gecontracteerde aanbieders maken we afspraken over samenwerking en (terug) verwijzing naar andere aanbieders, kwaliteit en monitoring.

4.1.4. Monitoring en kwaliteit

Om te weten of de voorgenomen acties ook daadwerkelijk het beoogde effect hebben gaan we monitoren. Allereerst willen we weten of de activiteiten voor bewustwording en de infrastructuur van toeleiding er ook werkelijk toe leiden dat er meer mensen in educatie zitten en waar dan. Dat gaan we dus meten. Daarnaast willen we weten of die educatie echt werkt om de basisvaardigheden en de positie van de deelnemer te verbeteren. De monitor sociale inclusie geeft ons hierin inzage.
Voor informele trajecten is het vaak lastiger om alle relevante gegevens te verzamelen. Het team basisvaardigheden wordt daarom uitgedaagd om inzicht te krijgen in de deelname, zodat we de overstap van een deelnemer tussen de aanbieders kunnen volgen. Ook dagen we het team uit om de kwaliteit van de informele trajecten te waarborgen. Bijvoorbeeld door alleen geschoolde taalvrijwilligers in te zetten.
In de eerste helft van 2021 wordt de wijze van monitoring geconcretiseerd en een nulmeting gedaan. Waarschijnlijk komt er een landelijke richtlijn voor de kwaliteit van het educatieaanbod; die zullen we uiteraard volgen.

4.2. Actiepuntenoverzicht

Lijn 1: Bewustwording en acceptatie		
Resultaat	***Concrete acties***	***Wanneer***
Inwoners in de regio Nijmegen zijn bekend met de problematiek rondom laaggeletterdheid	Elke gemeente organiseert een activiteit in de week van lezen en schrijven Regelmatig media aandacht voor laaggeletterdheid	2021 e.v. 2021 e.v.
Organisaties en bedrijven zijn bekend met de problematiek rondom laaggeletterdheid	Organisaties betrekken en informeren Bedrijven betrekken en informeren	2021 e.v. 2021 e.v.
Het bondgenootschap is uitgebreid met minimaal 3 bondgenoten per jaar	Het bondgenootschap wordt gefaciliteerd met coördinatoren Nieuwe organisaties worden actief benaderd voor deelname	2021 e.v. 2021 e.v.

Lijn 2: Laaggeletterden vinden en doorgeleiden naar passend aanbod.		
Resultaat	***Concrete acties***	***Wanneer***
Het aantal laaggeletterden wat deelneemt aan een educatietrajecten stijgt met jaarlijks 5 %.	Inzet training signaleren en toeleiden Inzet taalmeter bij werkbedrijf Inzet taalmeter bij meerdere plekken Inzet team basisvaardigheden Nijmegen Uitrol team basisvaardigheden regio Alle gemeenten hebben een laagdrempelige voorziening op maat	2021 e.v. 2021 e.v. 2022 e.v. 2021 e.v. 2022 e.v. 2022 e.v.
Extra focus voor doelgroep ouders van jonge kinderen	Organiseren van (toeleidings-)activiteiten bij de vindplaats	2021 e.v.

Lijn 3: Zorgen voor een passend aanbod		
Resultaat	***Concrete acties***	***Wanneer***
Het formele en non-formele beschikbare aanbod is inzichtelijk	Het aanbod is in kaart gebracht en is toegankelijk voor inwoners en professionals.	2021 e.v.
Onderlinge doorverwijzing tussen de aanbieders verloopt soepel	Heldere afspraken tussen aanbieders over doorverwijzing	2022 e.v.
Er zijn nieuwe afspraken voor besteding van de WEB-middelen, waarbij rekening wordt gehouden met een dekkend aanbod	Traject ten behoeve van nieuwe afspraken per 1 januari 2022	2021

Lijn 4: Monitoring en kwaliteit		
Resultaat	***Concrete acties***	***Wanneer***
Inzicht in gebruik educatieaanbod: aantal en soort doorverwijzingen	Afspraken met aanbieders en het team basisvaardigheden Bijhouden van aantallen door aanbieders	2021 e.v. 2022 e.v.
Inzicht in resultaten van het educatieaanbod	Aanbieders registreren niveaus Monitor sociale inclusie wordt afgenomen bij aanbieders	2021 e.v. 2021 e.v.
Kwaliteit van het non formeel aanbod wordt gewaarborgd	Team basisvaardigheden doet aanbevelingen en volgt landelijke richtlijnen	2022

Verantwoording

In onze jaarplannen werken we onze beoogde resultaten verder uit. We maken duidelijk wat we met 'meer' en 'beter' bedoelen. In de jaarverantwoording laten we vervolgens zien wat we hebben bereikt en wat we ervan leerden, zodat we onze plannen kunnen verbeteren.

4.2.Kosten en dekking

De gemeente Nijmegen ontvangt als contactgemeente een jaarlijks budget voor Volwasseneneducatie in het kader van de Wet Educatie- en Beroepsonderwijs (WEB). Dit budget van zo'n 1,1 miljoen euro zetten we volledig in voor inkoop van educatietrajecten bij het ROC in de periode 2018-2021.

Gemeenten krijgen extra geld, de zogenaamde doeluitkering, om te kunnen werken aan de aanvullende afspraken met het rijk. Elke contactgemeente ontvangt € 100.000,- per jaar plus een variabel bedrag. Voor onze regio gaat het in 2020 om €126.049,- en in 2021 om € 135.510,-. Dit budget is vrij besteedbaar, onder de voorwaarde dat gestelde doelen worden gerealiseerd.

In 2021 gaan we het geld besteden aan de uitwerking van onze vier actielijnen en het borgen van de behaalde resultaten. We maken de slag van plan naar praktijk en maken onder meer budget vrij voor monitoring, pilots, het bondgenootschap en projectondersteuning.

5. Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting op de gebruikte begrippen

WEB: In de wereld van de volwasseneneducatie, ofwel de Wet Educatie Beroepsonderwijs (verder te noemen: WEB), worden nogal eens begrippen gebruikt die niet altijd voor iedereen duidelijk zijn.
Daarom een introductie in het jargon van de professionals op dit terrein.

Laaggeletterd: Mensen die laaggeletterd zijn, kunnen wel een beetje lezen en schrijven (in hun moedertaal). Dat beetje is onvoldoende om zichzelf te kunnen redden.

Digitale vaardigheden: Er zijn mensen die wel goed kunnen lezen, schrijven en rekenen, maar niet goed overweg kunnen met digitale apparaten en programma's. Ze missen dan digitale vaardigheden, maar we noemen deze mensen niet laaggeletterd. Deze mensen worden digibeten genoemd. Overigens lijken de problemen die digibeten ondervinden sterk op die van laaggeletterden. Het probleem met de begrippen laaggeletterd en digibeet is dat ze een negatieve ondertoon hebben. Sterker nog: het roept ten onrechte een beeld op van een chronisch probleem. We ontkomen er niet aan om in dit programma zo nu en dan deze begrippen te gebruiken, onder meer omdat dit ook gebeurt door schrijvers van vakliteratuur en beleidsstukken van het rijk.

Basisvaardigheden: Basale taal-, reken- en digitale vaardigheden voor laaggeletterde volwassenen, die nodig zijn om op voldoende niveau te functioneren in de samenleving. Met het verbeteren van de basisvaardigheden proberen we laaggeletterdheid aan te pakken. Met voldoende beheersing van de basisvaardigheden kan een volwassene zich zelfstandig redden in de samenleving en is dan 'zelfredzaam'.

Volwasseneneducatie: Is onderwijs voor volwassenen, gericht op bevordering van zelfredzaamheid. Dit onderwijs richt zich op persoonlijke ontplooiing en maatschappelijk functioneren. Hierbij is aandacht voor de ontwikkeling van de basisvaardigheden.

Educatietrajecten: Dit zijn programma's op het gebied van volwasseneneducatie en basisvaardigheden-trajecten.

Formele educatie: In de WEB wordt formele educatie omschreven als educatie die wordt afgesloten met een diploma dat erkend is en gebaseerd is op de standaarden en eindtermen van de volwasseneneducatie. Deelnemers ronden hun onderwijsprogramma af met een diploma of certificaat dat door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap wordt erkend.

Non-formele educatie: Is educatie waarbij de trajecten niet worden afgesloten met een diploma dat erkend wordt door het ministerie van OCW. De aanbieder van non-formele educatie kan alsnog wel een diploma en/of certificaat uitgeven ter afronding van het traject. In plaats van de onderwijsinspectie, ziet de gemeente toe op de kwaliteit van dit aanbod. Nederlands als eerste taal (NT1) en Nederlands als tweede taal (NT2) heeft elk een eigen doelgroep: NT1-onderwijs richt zich op mensen met Nederlands als moedertaal en NT2-onderwijs is voor cursisten die relatief nieuw zijn in Nederland en de taal willen leren in de brede zin van het woord.

Voor een volledig overzicht van de gebruikte begrippen: www.hetbegintmettaal.nl/begrippenlijst.

Bijlage 2. Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB)

In dit document wordt vaak gesproken over WEB, volwasseneneducatie, educatietrajecten, laaggeletterdheid. Het is handig om te weten wat hieronder wordt verstaan. In de bijlage vindt u hier een toelichting.

In Nederland bestaat de Wet educatie en beroepsonderwijs (hierna noemen we dit WEB). De wet regelt dat de contactgemeente voor alle gemeenten in de regio geld krijgt van het rijk. Met dit geld betalen gemeenten het onderwijs aan volwassenen die onvoldoende basisvaardigheden hebben. Er zijn in Nederland drie soorten onderwijs aan volwassenen met lage basisvaardigheden. Dit zijn:

Soort onderwijs	**Toelichting**
Formeel onderwijs: (WEB)	Formeel onderwijs wordt gegeven door een school. Een docent met een onderwijsbevoegdheid geeft les. Aan het einde van het traject krijgt de kandidaat die het eindniveau heeft gehaald een diploma. Formeel onderwijs mag worden betaald uit het WEB-geld.
Non-formeel onderwijs: (WEB)	Non-formeel onderwijs wordt gegeven door een school of een maatschappelijke organisatie. Een docent geeft samen met vrijwilligers de les. De kandidaat maakt een begintoets en eindtoets, zodat duidelijk is of de kandidaat beter is geworden in de vaardigheden. De kandidaat krijgt een bewijs van deelname aan de les. Non-formeel onderwijs mag worden betaald uit het WEB-geld.
Informeel onderwijs:	Informeel onderwijs wordt vaak gegeven door maatschappelijke organisaties zoals de bibliotheek of een organisatie van taalmaatjes. Er is geen docent of school. Ook wordt geen begintoets en eindtoets gemaakt. Het is geen onderdeel van WEB.

Het WEB-geld is voor het formeel en non-formeel onderwijs. Het informeel onderwijs betalen gemeenten zelf.

Voor taal wordt in Nederland gewerkt met twee soorten niveaus: de internationale indeling en de Nederlandse indeling. De internationale indeling (ABC) is voor mensen van wie Nederlands de tweede taal is. De Nederlandse indeling (1 t/m 4F) is voor mensen bij wie Nederlands de eerste taal is. Voor rekenen en omgaan met de computer wordt ook gewerkt met de Nederlandse indeling 1 t/m 4F. In onderstaande tabel is de verdeling te zien:

NT2	A1	A2	B1	B2	C1	C2
NT1	-	1F	2F	3F	4F	-
uitleg	Eind groep 4 basisonderwijs	Eind basisonderwijs	Eind vmbo, MBO3	Eind havo, MBO4	Eind VWO	

Er zijn drie belangrijke regels voor het WEB-onderwijs:

1. WEB is altijd formeel of non-formeel onderwijs voor taal, rekenen of omgaan met de computer. Het informeel onderwijs betalen gemeenten uit een ander budget.
2. WEB is voor mensen die taalniveau B1 of 2F nog niet hebben.
3. WEB is voor mensen die geen inburgeringsplicht (meer) hebben.

Tot nu toe komen veel deelnemers na hun inburgering in de WEB. Zo worden zij beter in de taal. Vanaf 2022 komt er een nieuwe Inburgeringswet en worden gemeenten weer verantwoordelijk voor de inburgering. Bij de inburgering is het doel dat inburgeraars taalniveau B1 halen. Over een paar jaar komen daarom minder mensen na de inburgering naar de WEB.

Bijlage 3. Landelijke afspraken aanpak Laaggeletterdheid

De minister van onderwijs heeft nieuw landelijk beleid gemaakt met als naam 'Samen aan de slag voor een vaardig Nederland'. Het nieuwe beleid is in maart 2019 in een brief aan de Tweede Kamer gestuurd. De periode voor dit beleid is 2020 tot eind 2023. De minister heeft drie doelen. Om de doelen te bereiken zijn er 10 actiepunten gemaakt. De plannen van de minister staan hieronder in het blauwe vlak vermeld.

Doel 1:

Meer mensen aan de slag met taal, rekenen en digitale vaardigheden. Iedereen is uniek. De één kan het beste les krijgen op zijn werk. Een ander doet dit liever thuis, in de bibliotheek of in een buurthuis. Wij willen mensen helpen op een manier die bij hen past. Dat doen we dichtbij huis, in de buurt waar ze wonen. Overal in Nederland.
We gaan meer mensen helpen met de vaardigheden die ze moeilijk vinden. We hebben extra aandacht voor mensen die Nederlands als moedertaal hebben.

Doel 2:

Weten wat werkt. Overal in het land verzamelen we informatie over het lesaanbod en hulp aan mensen met weinig basisvaardigheden. Hoeveel mensen hebben lessen gevolgd? Wat hebben de deelnemers geleerd? We gaan de resultaten met elkaar vergelijken. En we zorgen ervoor dat iedereen de resultaten kan bekijken. Bijvoorbeeld op een website.
Iedere gemeente gaat informatie over het aantal deelnemers aan lessen verzamelen. Ook gaan gemeenten onderzoeken welk lesaanbod het beste werkt. Met deze informatie wordt de kwaliteit van de lessen steeds beter.

Doel 3:

Goede hulp in elke gemeente. Gemeenten doen al veel om mensen te helpen die moeite hebben met basisvaardigheden. Zij doen dit samen met scholen, werkgevers, bibliotheken, de zorg en maatschappelijke organisaties. Maar dit kan nog beter. Nog niet elke gemeente doet mee. Dat willen we veranderen.
We willen dat binnen vijf jaar elke gemeente meedoet. Dat ze iedereen kunnen helpen die moeite heeft met basisvaardigheden. Kinderen én volwassenen.

Actiepunten om de doelen te bereiken:

1. We zoeken naar nieuwe manieren om meer mensen te bereiken. We hebben extra aandacht voor mensen met Nederlands als moedertaal. Taalambassadeurs helpen ons hiermee. Zij hadden vroeger zelf moeite met basisvaardigheden. Zij kunnen ons makkelijker met mensen in contact brengen. Ook zorgen taalambassadeurs ervoor dat organisaties begrijpelijker gaan communiceren. Via nieuwe communicatiecampagnes vinden we mensen die we eerst niet konden vinden. Bijvoorbeeld via sociale media. We onderzoeken hoe we mensen die moeite hebben om een website van de overheid te gebruiken, hierbij kunnen helpen. Bijvoorbeeld door hen te verwijzen naar lessen die ze kunnen volgen in de buurt. Ook geven we extra aandacht aan kinderen en jongeren die een taalachterstand kunnen krijgen.
2. We maken afspraken met de gemeenten. We vinden het belangrijk dat elke gemeente goede ondersteuning biedt. Ook spreken we af dat elke gemeente informatie verzamelt over het aantal mensen dat zij helpen. Zo leren gemeenten van elkaar.
3. Gemeenten krijgen extra geld om de afspraken uit te voeren. We laten onderzoeken wat gemeenten met het extra geld doen. Dit doen wij samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).
4. Er komt een landelijk programma om gemeenten te helpen. Gemeenten krijgen bijvoorbeeld hulp om taalmaatjes te trainen. Ook helpen we gemeenten mensen te vinden die moeite hebben met basisvaardigheden. Medewerkers van gemeenten krijgen training over de manier waarop ze mensen met weinig basisvaardigheden kunnen helpen.
5. We geven ieder jaar 3 miljoen euro subsidie aan werkgevers. Zij besteden dit geld aan opleidingen basisvaardigheden op de werkvloer.
6. We werken aan leesbevordering bij kinderen en helpen gezinnen. Dit blijven we doen. We geven bovendien ieder jaar ruim 2 miljoen euro extra uit om ouders die moeite hebben met taal te bereiken.

7. We geven 500.000 euro per jaar uit om de kwaliteit van taalhuizen en taalpunten te verbeteren. Cursusaanbieders zorgen er zelf voor dat de kwaliteit van hun aanbod goed is. Zij worden ook onderzocht door mensen van buitenaf.
8. Er komt een expertisecentrum basisvaardigheden. Dit centrum zorgt ervoor dat de kwaliteit van lessen verbetert. Er wordt bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar nieuwe manieren om deelnemers voor lessen te werven. Ook organiseert het expertisecentrum bijeenkomsten voor gemeenten en werkgevers om kennis te delen. Tot slot komt er extra geld voor docenten die speciaal getraind zijn om les te geven aan mensen die Nederlands als moedertaal hebben.
9. We maken de resultaten van de aanpak van laaggeletterdheid openbaar. Dit doen wij via een website. Iedereen kan deze website bekijken.
10. We geven ieder jaar 700.000 euro uit aan nieuwe ideeën, kennisdeling en het laten zien van goede voorbeelden. We nemen de komende periode 10 maatregelen. Zo kunnen we mensen die moeite hebben met de basisvaardigheden nog beter helpen.

Bijlage 4. Resultaten infrastructuur vinden, verbinden en doorverwijzen

Bewustwording

Bewustwording in de regio is vergroot
- De ketenpartners in het Rijk van Nijmegen beschikken over papieren en digitale campagnematerialen die horen bij de provinciale campagne. (Daar heb je recht op)
- Bij het campagnemateriaal van de provincie zijn 3 filmpjes gemaakt.
- De taalcoördinator verzorgt samen met partners voorlichtingen bij onder andere DAR, UWV en ION. Dit heeft geleid tot: plan van aanpak bij de dar, vervolgsessies bij UWV, individuele gesprekken met partners ION.
- Begrijpelijke taal staat op de agenda bij alle gemeentes. Zoals Begrijpelijk Beunings, Direct duidelijk in Nijmegen, Coalitieakkoord Wijchen/Druten.
- Bondgenootschap heeft nieuwe leden (RU). Door Corona helaas bijeenkomst moeten afzeggen, maar dit najaar is een goed bezochte digitale bijeenkomst geweest. We zien dat de aanpak basisvaardigheden hoog op de agenda staat bij verschillende organisaties en bedrijven.
- In Beuningen hebben we taalheldenprijzen uitgereikt.
- Start gemaakt met samenwerking basisscholen in Druten (uitrol verwacht 2e helft 2021)

Samenwerking

Samenwerking tussen partners in de regio geïnitieerd en lokaal versterkt:
- Taal coördinator initieert en faciliteert overleggen tussen belangrijke regionale partijen, zoals overleg over afstemming aanbod en taalteam tussen ROC, Bieb, Step, Bindkracht (Nijmegen)
- Taal coördinator is het aanspreekpunt van het bondgenootschap. Zowel bestaande als nieuwe bondgenoten kunnen terecht bij de taalcoördinator met vragen, aanmeldingen, en de organisatie van de bijeenkomsten.
- In Beuningen is overleg met VVE partners en overleg over aanpak digitale vaardigheden
- Er zijn twee online aanbieders overleggen geweest in Druten. Lokale overleggen tussen aanbieders is onderdeel van advies over samenwerking.

Vinden

De werving verder gestructureerd en het aantal vindplaatsen uitgebreid:
- Werkbedrijf en het ROC zijn samen gestart met de pilot basisvaardigheden. Kandidaten van het werkbedrijf worden doorverwezen naar de workshop basisvaardigheden inclusief taal- en digivaardigheidsmeter. De eerste resultaten zijn veelbelovend en het project wordt voortgezet in 2021.
- Bij DAR krijgt ondersteuning en advies bij het opstellen van een plan van aanpak voor het signaleren van laaggeletterdheid op de werkvloer.
- Het UWV neemt doorverwijzen structureel op in de werkwijze. De taalcoördinator begeleidt, samen met Lezen & Schrijven, dit proces. Er zijn al voorlichtingen en brainstormactiviteiten geweest en er is een ambassadeur in de organisatie aangewezen.
- ROC Nijmegen gaat in 2021 (door corona waarschijnlijk pas nieuwe schooljaar) samen met middelbaar onderwijs en basisonderwijs cursussen organiseren voor ouders op schoollocaties in Nijmegen. Doel is nieuw aanbod op maat realiseren en het bereiken/vinden van nieuwe deelnemers. Indien deze werkwijze succesvol is overwegen we uitbreiding naar de regio.

Matchen

Team basisvaardigheden start op 1 januari in Nijmegen:
- Bibliotheek OBGZ en ROC Nijmegen hebben met elkaar en met de gemeente afspraken gemaakt over een gezamenlijke werkwijze. Dit zorgt ervoor dat verwijzen objectiever, transparanter en makkelijker wordt.

Rol taalcoördinator:
- Initiëren overleggen tussen betrokken partijen
- Onderzoeken van wensen en behoeftes van het werkveld en de gemeente
- Verbindingen leggen tussen partijen en samenwerking versterken
- Initiëren en faciliteren overleggen
- Schrijven van het plan van aanpak.

Aanbod	<u>Op verschillende plekken in de regio is het aanbod uitgebreid:</u> - Formeel aanbod uitgebreid in Druten Non-formeel aanbod uitgebreid: - 3 Camouflage cursussen in Druten, 1 cursus afgerond in dec. De anderen begin 2021 van start. - Taal coördinator heeft samen met GGD Gelderland zuid en de HAN Voel je Goed uitgebreid van werkbedrijf, maar Lindenholt en Dukenburg - Taalcafé OBGZ uitgebreid met een locatie in Lindenholt - ROC start met aanbod schulden en armoede integreren in overgangstraject Entree - T-zorg gaat medewerkers opleiden binnen het project Taal en bedrijf van ROC en Bibliotheek OBGZ.
Monitoring	<u>Monitoring bij het formele aanbod levert de eerste resultaten af</u> - Monitoring bij ROC Nijmegen verloopt goed. Onderzoeker geeft aan dat het ROC een voorbeeld is voor Nederland. - Door bemiddeling taal coördinator sluit de monitoring bij de camouflage cursussen in Druten aan bij regionale monitoringssysteem. In januari van start met meten.

Bijlage 5. Bereik van educatietrajecten

ROC Nijmegen verzorgt elk kwartaal een kwartaalrapportage waar het bereik van educatietrajecten inzichtelijk wordt gemaakt. Hieronder de rapportages over de vier kwartalen van 2020.

